

ĒFĒSUS

E Pöl to kiun voh o taana' kiun, e' he te' non Room pa nohnoh. O pöh kiun ne' to va nö manuh pa napan va po vaman to te' ne pa vöön vëh Ēfēsus, ko meh ne' to va nö manuh pa napan va pa vöön vëh Filipaë, ko vakön ne' to vanö manuh pa napan va pa vöön vëh Kolosi, ko vataana' ne' to nö manuh pe Pilimon. E' to kiun ke ra napan va Ēfēsus o kiun vëh, pan ee se ëh momoan voh ko vahik po', ka napan va po vaman to te' ne pa ma meh vöön pah ëh po'.

A Ēfēsus voh a vöön apuh pare' te' non manih pa muhin va Esia'. A napan poë varih to te' voh ne nën, to te' voh ne o iu apuh va pa öt a ma moeh tah peo, pare he' voh i rea pe sosenën vapikpiuk nee to poka' ne e Atemis. E' to te' me voh non a iuun hinhin pe Atemis a pah vih manih Ēfēsus (Aposol 19:17)

Manih pa vapöök vavih pe Pöl, e' to he' a soe nën manih po Jiu' po Poen Apaapo (Aposol 18:18-21). Ka manih pa vaköön vavih pe', ne' to nö Ēfēsus ko te' non nën po kukön kirismas pa vavaasis a napan, (Aposol 19). A nap peo va Ēfēsus to hikta te' ne pan ee ro Jiu', ivëhkëk, e' to te' non a ma pah to Jiu' to te' va'peh me ne raoe. E Pöl to vavaasis non raoe pan, manih pe Kristo o Jiu' me ro te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu' to vatös e ne, ivëh, ka kuru no a napan kurus to te' vatös e ne me e Kristo po paeoh o kum. E Pöl to he' me a soe vapipino' va po kum pe Kristo pa kukön a tah. Ea a sionin

e Ieesu', ke e', e susun pea. Me ea to te' va e no manih pa iuun pe Sosoenën, ke Ieesu' koman e' o toon vatopnin in a iuun pamëh. E Pöl to he' me a meh soe vapipino' pe' vamanih pan, o kum pe Kristo to te' va e non manih pe köövo pe'.

A ma kiun varih to tataki va ne manih pan.

A potan avih pe Pöl, 1:1-2

A soe va po iu pe Sosoenën me a vatös pea me e Kristo, 1:3-23; 2:1-22; 3:1-21

E' to vih non pa ö no a napan va po vaman se te' me ne o pöh kokoman, 4:1-16

E' to vih non pa ö no a napan va po vaman se soe vakoe a ma hanan va pa popoen, 4:17-32; 5:1-20

E' to vih non pa ö no a napan va po vaman se he' i rea manih pa ma meh te' va po vaman me a taate' iu te', 5:21-33; 6:1-10

Manih po kikis pe Kristo, a napan va po vaman se onoah ee pe susun po ora' hat me o kum pe', 6:11-20

A soe ataaton pe Pöl, 6:21-24

¹ Eö' e Pöl e aposol pe Ieesu' Kristo. Ko iu koman pe Sosoenën kö' tavus aposol. Eö' to vanö ka nös neöm a napan pe Sosoenën varih to te' nem pa vöön va Ēfesus o kiun va'ih. Suk eöm to vatös me voh e Ieesu' Kristo, paröm vavatet vakis nem eah sih.

² Eö' to hin e Sosoenën Tamaara, ke Sunön pea Ieesu' Kristo, pan ee se ururuan a neöm, pare nok a ma kokoman peöm köm te' me nem a taate' moomo.

*Manih Pe Ieesu' Kristo, Ne Sosoenën Se He' A Ra
A Ma Moeh Tah Vihvih Va Pa Vöön Va Kin*

³ Ea se kē rakah no a ēhnan e Tamaara Sosoenēn. E' me e Taman e Sunōn pea Ieesu' Kristo. Manih po vatōs pea ke Ieesu', ne Sosoenēn koman to he' koe ka ra a ma moeh tah vihvih va pa vōōn va kin nēn.

⁴ O poen ne Sosoenēn to me' avoe' voh e non pa nok o oeh vēh, e' to kon voh en pea se vatōs me no e Ieesu' Kristo, para tavus o te' vivihan, para hikta te' me no ta hat manih po epep pe Sosoenēn.

⁵ Suk ataeah, moaan voh no a taate' kamō' me o iu pe Sosoenēn, se nok a ra, ka tavus o pus koa' pe'. Manih pa kiu pe Ieesu' Kristo, e' marēn a kon tane' hah a ra manih pa taate' hat. Ko iu koman pe Sosoenēn, ivēh, ke' nok va nēn.

⁶ Ivēh, ka manih pa ēhnan e koa' vēh ne Sosoenēn to iu non sih poan, e Sosoenēn to ururuan voh a ra. Ivēh, ka se kokoman tamooan rakah no o ururuan apuh pe', para kē tamooan no a ēhneah.

⁷ A napan to ip vamēt voh e Ieesu' Kristo, ka manih po era' pe', ne Sosoenēn to kon hah kēh a ra pa hat. Pare' ihan anoe en pa ma hat pea, ivēh, ka se vatōs vavih rakah me e Ieesu' Kristo. Manih pa mēt pe Ieesu' Kristo, ne Sosoenēn to vamaaka o ururuan apuh pe' manih pea.

⁸ Manih pa ma vu nat me a ma kokoman vih pe', ne' to koep rakah ma' o ururuan pe' manih pea.

⁹ Moaan voh ne Sosoenēn to kokoman keon voh en pa tah ne' to kehkeh nok voh non manih pa kiu pe Kristo. Ivēhkēk, o kokoman pamēh to te' vakoan voh e non. Ka kuru va'ih ne' to vataare en pea po kokoman pe'.

¹⁰ Ivēh, ko kokoman pamēh, ne' to kehkeh nok voh non, to te' vavoh non manih pan, o poen ne' to koman non se tavus ma', e' se ununun a ma tah va

pa vöön va kin, me a ma te' tah va po oeh manih pe Kristo, kee te' ne paan a pah te', ka pah te' ko pamëh e Ieesu', ivëh e Kristo.

¹¹ E Sosoenën to vavatet non sih o iu me a ma kokoman koman pe', pare' nok a ma moeh tah, kee tavus. Moaan rakah voh ne' to vate' voh en pea, pan ea se vatös me no e Ieesu' Kristo. Para tavus a napan pe'.

¹² E' to nok vamanih pan, emöm varih a napan va Israël to vaman momoan voh e Kristo, ko vatet voh em pe'. Ke Sosoenën me to kon voh en pemöm, pan emöm se kë nem o ëhnan apuh pe', suk e' a Te' Sunön rakah.

¹³ Ke eöm varih o te' to hikta te' nem pan eöm ro Jiu', eöm me to pënton vahik voh em pa soe man. A soe man pamëh, e' a Soe Vih pe Sosoenën. Ka soe pamëh to kon tane' hah a neöm manih pa taate' hat. Eöm to vaman me voh em pe Kristo, ko vaman peöm nok a neöm, köm vatös me em pe'. E Sosoenën to vatet rakah en pa soe man pe', ne' to soe vaman voh pan, e' se vanö ma' a Tuvuh Vasio' pe' manih peöm. Ka Tuvuh Vasio' pamëh to te' va non manih po vëknöm to vataare a non neöm manih pe Sosoenën, köm te' nem a napan pe'.

¹⁴ Ea to nat e no pea to kon vahik voh ee pa Tuvuh Vasio', ivëh, ka nat va e no manih pan, amot na se kon me ee pa ma tah ne Sosoenën to vamatop keon voh ka ra. Ka ma tah poë varih ne' to soe vaman voh pan, e' se he' a ra a napan pe'. Ea to anoeh voh e no pa kon a ma tah poë varih, po poen ne Sosoenën se hehe vahik a ra a napan pe'. Ka kë no o ëhnan apuh pamëh, suk e' a Te' Sunön rakah.

E Pöl To Hin E Sosoenën Pan E' Se He' O Nat

Manih Pa Napan Va ĒĒsus

¹⁵ Ivēh, ko poen nō' to pēnton eo' peōm to vaman em pa Te' Sunōn vēh e Ieesu', parōm iu e nem pa ma napan kurus pe Sosenēn.

¹⁶ Ivēh, nō' to hikta vavanot suk no' sih pa soe vavihvih ke na e Sosenēn, suk eōm. Ka ma poen kurus nō' to vaho' rakah a no' neōm manih pa ma hin peō'.

¹⁷ Eō' to hinhin no' sih e Tamōn vēh to te' me non o kikis apuh ke Sunōn pea Ieesu' Kristo. Eō' to hinhin no' eah sih pan, e' se he' a neōm o nat, pare' vataare hah ea manih peōm kōm nat in eah.

¹⁸ Eō' to hinhin me no' e Sosenēn, pan e' se peret me a ma kokoman peōm kōm nat vavih a ma tah vihvih varih ne' to vaṇeah non ne' se he' a neōm. Eōm se nat nem, parōm vaman nem a ō nōm se kon em pa ma tah vihvih poē varih. Suk ataeah, e' to vaoe voh en peōm pa tavus o pus koa' pe'. Eō' to hinhin me no' e Sosenēn, pan eōm se maaka vavih a ma he' vihvih varih ne' to soe vaman voh, pan e' se he' a neōm a napan pe'.

¹⁹ Eō' me to hinhin no' pan, eom se nat va nem manih pan, o kikis apuh pe Sosenēn, e' a tah a pah apuh rakah manih pea varih, a napan to vaman no eah. Ko kikis apuh pamēh to vatoe akuk va e non manih po kikis apuh vēh,

²⁰ ne Sosenēn to nok voh, pare' kunkuin hah e Ieesu', ko vaho' poan pa papmatō pe'. Manih pa vōōn va kin no a napan to kē ne sih a ēhnaneah.

²¹ E Sosenēn to he' voh e Ieesu' Kristo a tasun to apuh oah e non po ora' eh, me ro te' susunōn, me a ma kaman, me a ma moeh tah kurus varih to te' me ne o kikis. Ko ēhnan apuh pe', apuh oah me e

non po te' varih, to te' me ne o ěhnan kuru, me ro te' varih, se te' amot ne o ěhnan apuh.

²² E Soseněn to vaho' vahik voh en pa ma moeh tah kurus manih paan o kikis pe Kristo. Ke' te' va non manih pe susun va pa ma tah poě varih, marěn a va'aus o kum te' varih to vaman ne e Soseněn.

²³ O kum te' varih to vaman ne e Soseněn, ee to te' va e ne manih pa sionin e Ieesu' Kristo. E' to he' o to'to' pe' manih po kum te' varih to vaman ne e Soseněn. Ko kum te' poě varih to puh ne po to'to' paměh. Ivěh, ke Ieesu' Kristo koman to vapuh kurus voh en pa ma tah kurus varih to te' ne pa věon va kin, me manih po oeh.

2

E Soseněn To Va'aus A Ra Po Ururuan Pe'

¹ Moaan voh něm to hikta vaman nem e Kristo, parěm te' va nem manih pa nap mět. Suk ataeah, eěm o vatěsoe, parěm hikta těnan nem a soe pe Soseněn, parěm nonok vatěh nem a ma taate' hat.

² Manih pa těěm paměh něm to vavatet vavi' kov e nem pa taate' hat va po oeh věh. Eěm to vatet voh a taate' hat pe susun po ora' hat varih to te' ne akis. Ke susun po ora' hat paměh to te' avoe' e non manih pa komaara napan varih to vatěsoe ne sih e Soseněn.

³ Moaan voh na to te' me voh e no po te' poě varih. Para vavatet vavi' e no po iu hat va pa komaara. Ea to vavatet voh no o iu hat va pa komaara, me a ma tah no o sionin me a ma kokoman pea to iu ne. Ko poen na to te' va no něn, ea se kon o kamis ne Soseněn to vamatop keon voh ken pea,

a napan to nonok no sih a ma vu taate' hat poë varih.

⁴ Ivëhkëk, o ururuan pe Sosoenën to parin apuh, ke' pah iu suntan rakah e non pea.

⁵ Oman, a ma taate' vatösoe pea, me a taate' pënton varo a soe pe Sosoenën to nok voh a ra, ka te' va e no manih pa nap mët. Ivëhkëk, e Sosoenën to vatös en pea ke Kristo, pare' he' en pea po to'to' von. Ka manih po he' vih pe Sosoenën ne' to kon tane' hah en pea manih pa taate' hat.

⁶ Ka vatös pea ke Kristo, ne Sosoenën to kunkuin va'peh suk hah en pea manih pa mët va po apen, pare' vaiho' en pea pa vöön va kin, ka iho' va'peh me e no pe', ko pët matop e no pa ma tah va pa vöön va kin, ke Kristo.

⁷ Manih pa kiu pe Ieesu' Kristo, ne Sosoenën to nok a taate' vih manih pea. Suk ataeah, e' to kehkeh vataare non a napan va amot, pan o ururuan apuh pe' to hikta te' non ta ö ataaton, manih pa ö ne' to vava'aus va ka rora sih.

⁸ E' to te' va non manih pan, a tah pamëh to hikta te' non pan a tah nöm to nok. Ahik, e Sosoenën to he' akuk en peöm. Eöm to vaman voh e Ieesu' Kristo. Ke Sosoenën ururuan a neöm, pare' kon tane' hah en peöm manih pa hat.

⁹ Ko he' vih pe Sosoenën to hikta te' non pan, o voen ovin a ma kiu nöm to nonok nem. Ivëh, ne' to hikta onöt suk non, pa ta pah te' se kë koman hah non a ëhnaneah.

¹⁰ Manih pa kiu ne Ieesu' Kristo to nok voh, ne Sosoenën to nok a ra, ka tavus vavoon, para suksuk no a hanan va pa taate' totoopin. A taate' totoopin pamëh ne Sosoenën to vamatop keon ke

voh en pea, pan ea se suksuk no.

E Kristo To Vahik A Taate' Vakihat Po Jiu', Me Ro Te' Varih To Hikta Te Ne Pan Ee Ro Jiu' Manih Pa Mët Pe'

¹¹ Ivëh, kôm se kokoman hah na pan, eôm a napan to hikta tavus voh manih po vute' po Jiu'. Eôm o te' no a napan va Israël to sosoe ne sih pan, eôm o te' nee to hikta pe voh a ma ö kokoaan peôm. Ivëh, nee to sosoe suk a no neôm pan, eôm to hikta te' nem pan eôm ro Jiu'. Pare sosoe me ne pan, ee a napan pe Sosoenën, suk a ö nee to pe a ma ö kokoaan pee. Ivëhkëk, a taate' pe a ö kokoaan va po sionin, e' a taate' po te'. A taate' pamëh to hikta antoen non a va'aus a te', ke' panih a taate' pe', ko tavus yavoon.

¹² Eôm se nat vavih rakah va nem manih pan, moaan voh nôm to hikta nat voh nem pe Kristo, parôm te' tavus këh e nem po kum te' va Israël. E Sosoenën to nok a soe man pe', pare' nok a ma vatompoan pe', me ra napan va Israël, ke eôm to te' tavus këh e nem po kum te' pamëh. Ka tëëm nôm to te' nem manih po oeh vëh, parôm hikta anoeh nem a ö ne Sosoenën se kon hah a neôm, suk eôm to hikta nat me nem pe Sosoenën.

¹³ Moaan voh nôm to te' varo këh e nem pe Sosoenën. Ivëhkëk kuru va'ih, no era' pe Ieesu' Kristo to pupui a neôm, kôm vatös hah me em pe Sosoenën. E Sosoenën to vahuk hah a ma' neôm manih pe', suk o era' pe Kristo to tako' suk a neôm.

¹⁴ E Ieesu' koman ivëh a pusun in a taate' vakamö', e' se nok a ra ka iho' va'peh hah. Moaan voh o Jiu' to vakihat me voh e ne po te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ka taate' vakihat pamëh

to sunpip voh e non pea o Jiu' me ra napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ivëhkëk, e Ieesu' Kristo koman ivëh to nö ma' pare' vu' topnin a eean eh pamëh ko kök poan, pare' vavahik en pa taate' vakihat pamëh. E' to vatös o pöök vute' varih, o Jiu' me ro te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Kee tavus ee o pöh vute',

¹⁵ suk e' to vahik en pa ma ö soe me o Vavaasis pe Mosës, po poen ne' to mët pa kuruse. E' to nok va nën, pan e' se ununun hah o Jiu', me ro te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu', kee tavus hah ee a pah te', ko vakamö' hah ee.

¹⁶ Ka manih pa mët pe Ieesu' manih pa kuruse, e' to vatös hah o Jiu' me ro te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu', kee tavus hah ee a pah te', pare vakamö' hah me ee pe Sosoenën. Ivëh, nee to hikta vakihat suk hah ne.

¹⁷ E Ieesu' Kristo to nö voh ma' manih po oeh vëh. Pare' vavaasis non a Soe Vih vëh, to sosoe suk non o vakamö' peöm a napan varih to te' varo këh nem e Sosoenën, me emöm o Jiu' to vatös nem manih pe Sosoenën.

¹⁸ Ea vapöh kokoman, suk po' no ataeah, manih pa ehnan e Ieesu' Kristo ne ea o pöök vute' to te' me no a Tuvuh Vasio', ka Tuvuh Vasio' pamëh peret ken pea pa hanan na se suk, para tavus manuh pa matan e Sosoenën, e Tamaara.

¹⁹ Ivëh, ke eöm varih o te' to hikta te' nem pan eöm ro Jiu', moaan voh nöm to te' nem a nap aun, ivëhkëk kuru, eöm to hikta te' va nem nën. Eöm to tavus em a kën tom kea va po vaman manih pe Sosoenën.

²⁰ Eöm to te' va nem manih pa iuun ne Sosoenën

to eok. E' to vasun a möm o aposol, me ro te' vanënën soe vamanih po toon va pa iuun pamëh. Ke Ieesu' Kristo to te' va non manih po toon vatopinin to öt vakis non sih a iuun pamëh. Ivëh, ke ea kurus a iuun pamëh.

²¹ Ka iuun to taeok vaeh manih pe Ieesu'. Ivëh, ke' tatavus nö e non a iuun vivihan pe Sosenën.

²² Suk ataeah, eöm o te' varih to hikta te' nem pan eöm ro Jiu', eöm to vatös me voh em pe Kristo, ke' vatös en peöm me ra napan pe'. Ivëh, köm tavus va em manih pa iuun te'te' pe Sosenën manih po kikis pa Tuvuh Vasio'.

3

A Kiu Pe Pöl Ivëh Pa Vatvus A Soe Vih Pe Ieesu' Kristo Manih Po Te' Varih To Hikta Te' Ne Pan Ee Ro Jiu'

¹ Eö' ivëh e Pöl, eö' to hinhin suk a no' neöm manuh pe Sosenën, eö' to te' no' pa nohnoh suk a ma kiu ne Sosenën to he' a neo', kö' nonok no'. E' to soe ka neo' pan, eö' se vavatvus no' a Soe Vih pe Ieesu' Kristo manih peöm o te' varih to hikta te' nem pan eöm ro Jiu'.

² Oman, eö' to koman no' pan, eöm to pënton pö' voh em pe Sosenën to he' voh en peö' pa kiu va'ih. Manih po ururuan pe' nö' se nok a kiu pamëh marën a va'aus a neöm.

³ E Sosenën to vataare voh en peö' po kokoman vakoan pe' vëh, to te' non sih manih po kupu pe'. Kö' vatvus pet voh keo' peöm pa si' ö sone' va po kokoman vakoan pamëh manih po kiun peö'.

⁴ Ko poen nöm se keh ëh a soe nö' to kiun suk o kokoman vakoan pamëh, eöm se nat em, peö'

to nat vamaaka e no' po kokoman vakoan vëh, to soe suk non e Kristo.

⁵ Moaan voh ne Sosoenën to hikta soe tavus avoe' voh non o kokoman vakoan pamëh manih pa napan. Ivëhkëk, kuru va'ih ne Sosoenën to vatvus koe ke ma' a soe vakoan pe' manih pa Tuvuh Vasio'. E' to vatvus ke ma' a soe pamëh manih pemöm a napan ne' to kon voh, kemöm tavus o aposol vivihan pe', me ro upöm te' varih to vavatvus ne a soe.

⁶ O pus kokoman va pa soe vakoan pamëh to te' va non manih pan, manih pa Soe Vih pe Ieesu' Kristo, ne eöm o te' to hikta te' nem pan eöm ro Jiu' to vaman nem, paröm tavus em a kën kea va po vaman va'peh me emöm o Jiu' varih to vaman nem e Kristo, ka tavus ee o pöh sionin. Ea kurus to kokon koe ke no a ma tah vihvih ne Sosoenën to vaneah keon voh ken pea manih pe Ieesu' Kristo.

⁷ E Sosoenën to nok voh a neo' kö' tavus eo' a te' kikiu pe', marën a vatvus a Soe Vih pe' manih pa napan. Manih po kikiu pe', ne' to he' a neo' o he' vih pe', marën a nok a kiu pe'.

⁸ Eö' to vapaan rakah ke no' a napan kurus pe Sosoenën, ivëh, kö' hikta onöt no' a kon o he' vih pe'. Ivëhkëk, e Sosoenën to ururuan a neo', pare' he' en peö' pa kiu pe', ka kiu pamëh, e' a kiu va pa vatvus a Soe Vih manih po te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ka Soe Vih pamëh to vavaato vavi' suk e non pa ma tah vihvih pe Kristo. Ka ma tah vihvih poë varih ne ea a napan va po oeh vëh to hikta antoen no a kiiki me a ëh.

⁹ E Sosoenën to nok voh a ma moeh tah kurus, ivëhkëk e' to koaan momoan voh en po kokoman pe' manih pa tah ne' to kehkeh nok non. Ko

kokoman pamēh te' vakoan tamoan voh e non sih. Ivēhkēk, kuru ne' to he' en peō' pa kiu va pa vamaaka o kokoman vakoan pamēh.

¹⁰ Moan voh ne' to koan e non po kokoman vakoan pe'. Ivēhkēk, kuru va'ih ne' to vatvus en pe' manih po kum te' varih to vaman ne sih e Sosenēn. Ka manih pa taate' pamēh ne Sosenēn to nok a ma vu kokoman vihvih, me a ma vu nat vihvih pe', kee tavus vateera' koe ee manih po kum te' varih to vaman ne poē. Ivēh, no ankerō' eh, me ro tuvuh va pa vōōn va kin to nat suk ne o kokoman vakoan pe Sosenēn.

¹¹ Moan voh ne Sosenēn to me' avoe' voh e non pa nok o oeh vēh, e' he koman e non pa nok a tah pamēh. Ka manih pa kiu pe Sunōn pea Ieesu' Kristo, ne' to nok vahik en pa ma tah poē varih.

¹² Ea to vaman e no sih e Kristo, para hikta nanaōp hah no a tavus manih pa matan e Sosenēn. Ea to nat va e no manih pan, e Kristo e' a hanan na se suk, para nō ko tavus na manuh pe', ka hikta tah se sunpip hah a ra.

¹³ Ivēh, kō' se soe vakis rakah keo' peōm, eōm se koe a hara' vahat suk o kamis nō' to te'te' no' marēn a va'aus a neōm, a ma vaman peōm tome' kunah. Eōm se hara' vaeō nem, suk ataeah, o kamis pamēh to tavus ma', marēn a va'aus a neōm, kōm te' vavih me nem e Sosenēn.

E Pōl To Hin Va'aus A Napan Pe Ieesu' Varih Ēfēsus

¹⁴ Ivēh, kō' vatokon eo' manih pa matan e Tamaara, parō' hin vakis eo' pe' pan, e' se va'aus a neōm.

15 E Sosoenën, e' e Tamaara napan va vöön va kin me manih po oeh, ke e' koman to vëvëhnan voh en pa ma vu tom taman kurus.

16 Eö' to vavatokon no' sih, parö' hinhin va no' manih pan, e Tamön to te' me non o kikis pa nok a ma moeh tah vihvih peo. Ka manih po kikis pe', ne' to antoen e non pa vapuh a ma komëneöm pa Tuvuh Vasio' pe'. Pare' nok a neöm, ka ma kupu peöm eh rakah ee manih pe Sosoenën.

17 Ivëh, kö' hinhin suk a no' neöm o te' varih to vaman voh em pe Kristo, pan e' se te' tamoan rakah non pa ma kupu peöm, ka taate' iu te' se eh rakah non manih pa ma kokoman peöm, köm sun vakis ko te' va nem manih pa ö no oeh to ötöön va e non a ma aan naon, ko naon sun vakis non.

18 Eö' to hinhin suk a no' neöm manih pe Sosoenën, pan eöm varih o te' to hikta te' nem pan eöm ro Jiu', me ra napan pe Sosoenën, eöm kurus se kon o pöh vu kikis va pa nat vavih o iu apuh pe Kristo. Ea to hikta nat no, o iu pe' manih pea papanö' onöt non nih, me e' rë, aton non nih, me e' va kin vah va non nih, me e' ruruvun va non nih.

19 Ivëh, ka nat e no pa hikta pah te' to onöt non a nat a ö ne Kristo to iu va ka rora sih. Ivëhkëk, ea to onöt e no pa nat eah. Kö' iu no' a ö ne Sosoenën se vapuh rakah a ra po to'to' pe'. Ko to'to' pe' se te' tera' non manih pea.

20 Eö' to hinhin avoe' e no' pan, o kikis pe Sosoenën koman ivëh, to kiu non sih manih pa komaara, ko kikis pamëh to te' oah e non po kokoman pea. Ka ma tah kurus na to hinhin suk no, ne Sosoenën se nok en pee, ka ma tah kurus poë varih to hikta onöt ne o kikis pe'.

21 Ivëh, ka kuru me amot no a napan va po kum te' varih to vaman ne e Ieesu' se kë koe tamoan ke ne a ëhnan e Sosoenën manih pe Ieesu' Kristo. Oman.

4

Ea A Napan Se Vatös Tamoan Me No E Kristo

¹ Eö' e Pöl, eö' to te' no' pa nohnoh, eö' to te' suk no' nën, eö' to nonok no' a kiu pe Sunön. Eö' me to koman no' pan, e Sosoenën to vaoe voh a neöm, pan eöm se vatet a taate' pe'. Ivëh, kö' iu kunkuin no' a ma kokoman peöm, pan eöm se suk a taate' totoopin, me eöm se vatet varoe o iu pe'.

² Eöm se kunah ke ra napan pe Kristo, paröm nok a taate' to vatö non a ma komëëre. Eöm se nat nem heve raoe, pa ö nee se nok vaheve a neöm. Eöm papaeh se he' raoe o kokoman vih, paröm te' a ma punis varih nee to he' a neöm, suk eöm to iu nem raoe.

³ A Tuvuh Vasio' to he' voh en pea pa taate' vapöh kokoman. Ka taate' pamëh to te' va non manih po uris to noh vatös a rora ka tavus o pöh vute'. Ivëh, köm se sun vakis rakah nem ko matop nem a taate' pamëh.

⁴ Ea varih a napan va po vaman, ea to te' va e no manih po pöh sionin, para te' me no a pah Tuvuh Vasio' to te' non manih pea. E' a tah ne Sosoenën to vaoe suk a ra, pan ea kurus se anoeh no a kon a pah tapui vih ne' to soe vaman voh, pan e' se he' a ra.

⁵ Ea kurus to te' me no a paeh a Sunön, para vaman no o pöh vavaasis, para kon a paeh a pupui.

⁶ E' to te' non a paeh a Sosoenën. Ke Sosoenën pamëh, e' ro a paeh e Tamaara a napan kurus. Ka

tasun pe' to apuh, pare' te' oah e non pa ma te' tasun pa ma napan kurus. Pare' kiu tamoan non topniira napan pe', pare' te' hop tamoan e non manih pa ma napan kurus varih to vaman ne poë.

⁷ Ivëhkëk, e Kristo to he' vakëkëh voh en pea pa ma vu he' na se nonok no a kiu pe'. Ea papaeh to kon a ma vu he' poë varih, suk e Ieesu' Kristo koman to ki vakëkëh ka ra a ma he' poë varih po iu koman pe'.

⁸ Ivëh, no Puk pe Sosenën to soe suk va non manih pan,

“O poen ne' to peah manuh pa ö va kin vörep,
pare' kon a nap nohnoh peo, kee nö va'peh me
ee pe'.

Pare' he' en pa napan pa ma he'.” *Sng 68:18*

⁹ Ka soe va'ih, “E' to peah en pa ö va kin vörep,” e' a soe pamëh to vataare va ka rora manih pan, e Kristo to hikta peah varoe voh manuh pa ö va kin, ahik, po vamomoaan rakah ne' to kunah voh ma' manih po oeh vëh.

¹⁰ Ka te' vëh to kunah voh ma'. E' kuru a te' ko pamëh to peah hah en. Ka manih pa ö pamëh to va kin oah e non pa ma meh tah va akis. E' to nö nën marën a matop a ma moeh tah kurus.

¹¹ A te' pamëh, e Kristo to he' voh a napan a ma vu he', e' to he' a ma vu he' poë varih to te' va ne manih. Manih po upöm, ne' to he' rae a kiu aposol, ko he' o meoh upöm te' a kiu pa vatvus a soe. Ka ma meh ne' to he' rae a kiu pa nö vavah pa vatvus a Soe Vih pe Ieesu' Kristo manih pa napan. Pare' kon en pa ma meh te' pa nok a kiu va pa matop me a vavaasis a napan pe Sosenën.

¹² E Kristo to he' a ra a ma he' poë varih marën a va'aus a ra a napan pe Sosoenën, ka onöt e no pa nok a ma kiu vihvih pe' manih pa va'aus o upöm te'. Ivëh, ke ea varih a napan to te' va no manih pa sionin e Kristo, ea se tavus vaeh, para te' vavih no.

¹³ Ivëh, ka ma kiu na to nonok no, se nönö nö kov e ne, pare' öök rakah na pa ö na se vapöh kokoman manih po vaman. Para nat vavih ee pe Koa' pe Sosoenën, ko puh rakah ee pa ma taate' vih pe Kristo. Ka ma taate' pe' tavus vateera' ee manih pea.

¹⁴ Ea se te' va no nën, para nat no te' vatëh va no manih po koa' sosone'. A ma soe varih no a nap vamanman te' to nonok ne sih, suk ee to nat vavih e ne sih pa taate' vatomore, me a taate' piuk. A ma taate' poë varih to hikta onöt ne a toon vavah va ka ra manih pa ö no a tuvuh me a supa to totoon vah va i non o sini manih tahi'. Ea me se nat no vanun o vaman pea, ke' nun ko te' va non manih pa ö no sini to nönö pinpiun vah non, pare' hikta tavus na manuh pa ö ne' to nönö non to tavus.

¹⁵ Ivëh, ka se nat rakah no vaho' no a ma tenara manih pa ma soe poë varih. Ahik, ea se vavetet vavi' no a taate' iu a meh te', para sosoe ro ke no raoe a soe man. Ea se keh nonok va no nën, ea se tavus rakah ee o te' eh manih pa taate' vaman, ko vatös me e Kristo, ke' tavus en a te' se vovoh ka rora a napan pe'.

¹⁶ E Ieesu' Kristo to vatös me en pa napan pe', ke' te' va non manih pa sionin a te'. A ma ö kurus varih pa sionin a te' to te' vatös non, ko sionin kikiu vavih non, pare' tavus vaeh en. E' to te' vatoe va e non manih po kum te' varih to vaman ne e

Sosoenën. A ma papaeh pee se keh iu ne a ma upöm pee, pare nok a ma kiu pee, a, a ma kum poë varih to pu vaeh ee manih po kikis pe Kristo.

Ea Varih A Napan Pe Kristo Ea Se Panih A Ma Taate' Hat Pea Para Suk A Taate' Voon

¹⁷ Manih pa êhnan e Sunön, eö' to kehkeh soe ka no' neöm a pah soe peö'. A soe kikis peö' to te' va non manih, eöm se nat nem suksuk vatêh nem a taate' pa napan varih to hikta nat ne pe Sosoenën. A ma kokoman pee to nun rakah voh ee.

¹⁸ Suk ataeah, a soe pee to hat, kee hikta onöt ne a nat vamaaka e Sosoenën, pare hikta iu kon ne o to'to' voon vëh ne Sosoenën to he'he' non. Ee o vatösoe, pare hikta nat ne pa hanan pe Sosoenën.

¹⁹ Ee to hikta potpoet suk ne a ma taate' hat nee to nonok ne, ee to vaho' hop rakah rea manuh po iu hat va po sionin. Ka ma kokoman pee rikrik suk e ne pa nok a ma taate' hat.

²⁰ Ivëhkëk, a taate' pe Kristo no a napan to vavaasis a non neöm, to hikta te' va non manih. Ahik.

²¹ Eö' to nat e no' peöm to pënton vahik voh em pa soe man pe Kristo. Ee to vavaasis vahik voh ee peöm pa ma vu taate' ne' to iu non, na se suksuk no.

²² Moaan voh nöm to suksuk nem o iu hat va pa komëneöm, ka ma taate' hat poë varih, ivarih, a taate' piuk a meh te', me a taate' karë pa nok a taate' hat. Me a taate' rëh koe a te' manih pa hanan va pa nok a taate' hat. Ka kuru va'ih nöm se koe rakah a ma taate' hat poë varih.

²³⁻²⁴ Ka kuru nö' to iu no' a ö nöm se panih o iu hat va pa komëneöm, paröm kon o iu voon manih pa komëneöm. Ka ma kokoman peöm se tavus

vavoon rakah. Kõm tavus em a nap voon. A nap voon poë varih ne Sosoenën to nok raoe, kee tavus va ee manih pe' koman. Suk ataeah, a ma taate' pee to totoopin pare vivihan vavi' vamanih pe'.

²⁵ Ivëh, kõm se vakah rakah a taate' piuk, vamanih pa ö no Puk Vapenpen to soe va non, Paröm sosoe tamoan ke nem a napan pe Sosoenën a ma soe man.

Suk ataeah, ea kurus, ea to te' va e no manih po pöh sionin. *Sek 8:16*

²⁶ A ma kokoman peöm se keh hara' vahat po heve, kõm matop nem, peöm tome' nok em pa ta hat. Eöm se koe a öt o heve, ke' öök pa tēem no a potan se roko'.

²⁷ Eöm me se nat nem he' rakah ta ö sone' ne susun po ora' hat se koe ke ma', pare' mirö' o vamomhë vih peöm.

²⁸ A te' vëh to te' voh non a te' kakaveo, e' se nat non kakaveo hah non. E' se kiu vëhva' rakah pa koreneah, pare' kon po' a taëen to onöt non a ö ne' se va'aus koman hah ea, me a ma meh taneah ne' to antoen non a va'aus o te' arus.

²⁹ O poen nöm to vavaato me nem a meh te', eöm se nat nem nok ta soe to vahara' vahat non eah. Eöm se soe varoe a soe vih vëh, to antoen non a va'aus o te' varih no vaman pee to kökööt non manih pa ma kupu pee.

³⁰ Eöm se nat nem nok ta tah to vatamak non a Tuvuh Vasio' pe Sosoenën. E Sosoenën koman to he' voh en peöm pa Tuvuh Vasio' pamëh, ke' te' va e non manih, po vëknöm to vataare a non neöm a napan pe'. Ko vëknöm pamëh to vataare e non peöm pan, e Sosoenën se kon hah a neöm, kõm tavus këh em ma' pa hat va po oeh vëh.

³¹ Eöm se varakah rakah a taate' rēs suntan a meh te', me a taate' heve ov in a meh te', me a taate' to va'puh, me a taate' hikan te' ke' hara' vahat, me a ma meh taate' hat na to nat e no.

³² Eöm se nok varoe a taate' vih manih po upöm napan pe Kristo, me eöm se he' a komēneöm manih pee. Eöm me se ihan anoe a ma hat pee, vamanih pa ö ne Sosenēn to ihan anoe vavoh in a ma te' hat peöm manih pa ehnan e Kristo.

5

Ea Se Suksuk Rakah No A Taate' Va Po Maaka

¹ E Sosenēn to iu rakah a no neöm sih, pare' nok a neöm, kōm tavus em o pus koa' pe'. Ivēh, kōm se vatet vavih a ma taate' ne e' koman to iu non.

² Eöm se suksuk nem a taate' iu te', vamanih pa ö ne Kristo to iu vavoh ka rora, pare' kon a tasun pea, ko he' o to'to' pe' pa ö ne' to mēt manih pa kuruse. E' to he' voh o to'to' pe' manih pa mēt vamanih po he' avoavuh vih, nee to ës ke na e Sosenēn ke' vaeö.

³ Eöm se koe a nok vatēh a taate' te'te'vaasi', me a ma meh taate' rēhrēh, ke' e voe to koroh vētkin me a meh voe, ke' e' to koroh vētkin me a vōna', ke' a tah hat taeah, paröm koe a manin a ma tah kurus po upöm te'. A ma taate' pōe varih se nat ne tatavus ne manih topninneöm a napan pe Sosenēn. Suk ataeah, ea a napan pe Sosenēn, ea to hikta se vavasoe suk no a ma vu taate' poē varih.

⁴ Eöm se nat nem nonok nem ta ma soe pō, me ta ma vaato nun, me eöm se nat nem nonok nem ta ma vu vakö hat. A ma taate' poē varih to hikta vih ne pa ö na se nonok no. E' to vih varoe non peöm se soe vavihvih ke na e Sosenēn.

⁵ Eöm se nat vavih va nem manih pan, a napan varih to nonok ne sih a taate' te'te'vaasi', me a ma meh taate' rēhrēh, me a napan varih to mamanin ne sih a ma tah po upöm te', a ma taate' poë varih to matan va e ne manih pa napan varih to hinhin ne o sosoenēn varih to hikta te' man ne. Ee a napan poë varih to hikta antoen ne a hop manih pa Matop Vih pe Ieesu' Kristo, ke Sosoenēn matop non raoē.

⁶ Eöm se matop vavih nem, pe' to hat non peöm tome' vatet ta ma vakō hat po te' varih to kehkeh rēh ke a ne neöm, kōm nok a ma taate' hat poë varih. A ma taate' akuk ko poë varih to vaheve ne e Sosoenēn, ke' vakmis en pee. Suk ee to pēpēnton varo ne a ma soe pe'.

⁷ Ivēh, kō' sosoepip rakah e no peöm, pan eöm se koe a vatōs me a pap te' poë varih.

⁸ Suk ataeah, moaan voh nōm to te' voh nem pa popoen. Ivēhkēk kuru va'ih, neöm to tavus em a napan pe Sunōn ke' vamaaka en pa ma kokoman peöm. Ivēh, kō' iu no' a ö nōm se nōnō va nem manih pa napan varih to suksuk ne o maaka.

⁹ O tēkrea pe Sosoenēn to te' non manih peöm, kōm vavatvus nem a ma moeh taate' vih man, me a ma taate' totoopin, me taate' va pa soe man.

¹⁰ Eöm se punō' vēhva' rakah pa nat a taate' taeah to vavaeö non e Sunōn.

¹¹ Eöm me se koe a vamomhē me ra napan varih to nonok ne sih a ma taate' va pa popoen. A ma vu taate' poë varih, to hikta onöt ne a vavao' a taate' vih. Ahik rakah, e' to vih non peöm se vataare a pap te' poë varih, pan a taate' pamēh, e' a taate' to para' hat rakah.

12 Eö' to hikta onöt no' a soe tavus a ma taate' hat, nee to vakooan ne pare nonok ne sih. Eö' to te' me e no' po poet pa vaato suk a ma taate' poë varih.

13 Ivëhkëk, o tëkrea pe Sosenën se vataare en pea, pa pusun in a ma taate' poë varih, kee tavus vateera' ko te' e ne po maaka.

14 Ko poen no tëkrea pamëh se keh ëman non manih pa ta pah tah, a tah pamëh to tera' en. Ivëh, ka soe va'ih to te' va non manih, “Eöm varih a napan to koroh nem po vapeepe, eöm se sun. Ke Kristo se he' en peöm po tëkrea pamëh.”

15 Ivëh, köm se matop vavih rakah nem pa ma taate' nöm to suksuk nem. Eöm se nat nem nönö va nem manih po te' to hikta nat ne pe Sosenën. Ahik, eöm se te' rakah va nem manih pa te' nat-sean.

16 Kuru nöm to te' me nem pa tëëm nöm se nok a taate' vih pe Sosenën, ivëhkëk, o poen na to te' no kuru, e' o poen hat no a napan to nonok ne a ma taate' hat. Ivëh, köm se te' vamatop nem, pe' o poen va pa nok a ma taate' vih tome' hik akuk ee.

17 Eöm se nat nem suksuk nem a ma taate' me a ma kokoman no a napan va po oeh vëh to nonok ne sih. Eöm se nat varoe ko nem pataeah ne Sunön to iu non paröm vatet.

18 Eöm me se koe a kaak vatëh o voaën, suk ataeah, a taate' kaak to mimirö' e non pa ma to'to' peöm. Ivëhkëk, eöm se vaonöt ka Tuvuh pe Sosenën puh manih peöm, pare' matop non a ma kokoman peöm.

19 Eöm se vaëhëh me nem a ma meh napan pe Sosenën, marën a vaeh o vaman pa ma paeh peöm. Eöm se kon a ma vaëhëh varih to pet ne

po Puk Vaëhëh, me manih pa ma meh vaëhëh va po hin, me a ma vaëhëh no a Tuvuh Vasio' to vatvus manih pa ma komëneöm, nöm se vaho' hop manih pa ma vaëhëh peöm. Paröm vaëhëh a ma tah vaëhëh varih to kë ne a ëhnan e Sunön manih pa ma rivoeeneöm, me manih pa ma kokoman peöm.

²⁰ Eöm se sosoe vavihvih tamoaan ke nem e Sosenën Tamaara, suk a ma moeh tah varih pa ëhnan e Sunön pea Ieesu' Kristo.

E Pöl To He' O Vavaasis Manih Pa Nap Vavaen

²¹ Eöm se tēnan rakah a soe ko vapaan ke nem a ma meh kea peöm. Suk ataeah, eöm to ta e nem pa ëhnan e Kristo to te' me non a tasun me o kikis apuh.

²² Ke eöm varih o köövo, eöm se pēnton nem a ma soe pa ma kēn voe peöm ko te' nem paan, vamanih pa ö nöm to pēnton va nem sih a soe pe Sunön.

²³ Suk ataeah, a te' oete', e' to susun ke non sih e köövo pe', vamanih pa ö ne Kristo to susun ke non sih o kum te' varih to vaman ne sih e Sosenën. O kum te' poë varih to vaman ne sih Sosenën, ee to te' va ne manih pa sionin e Kristo. Ke Kristo koman ivëh, to kon hah o kum napan pe' poë varih.

²⁴ O kum te' varih to vaman ne sih Sosenën, ee to te' ne paan e Kristo. Ke' te' va e non manih peöm o köövo, eöm se te' tamoaan nem paan a ma voe peöm.

²⁵ Ke eöm varih a kēn voe, eöm se iu rakah nem a ma köövo peöm, vamanih pa ö ne Ieesu' Kristo to iu vavoh in o kum te' varih to vaman ne sih e

Sosoenën, pare' he' o to'to' pe', marën a va'aus o kum pamëh.

²⁶ Manih pa ruen, me a soe, ne Kristo to pupui o kum te' varih to vaman ne Sosoenën, pare' ep non raoe to te' voon ne manih pa mataneah. Ka manih pa taate' pamëh, ne' to kon o kum pamëh, kee tavus ee o kum te' ne' to vaneah non, pan ee o kum pe'.

²⁷ Ivëh, ko kum te' poë varih se te' vivihan tamoan ne, ka hikta hat se te' non manih pee. E Kristo to iu nok non o kum te' varih to vaman ne e Sosoenën, se matan vavih rakah ne manih pa mataneah. E' to te' va non manih pan, o kum te' poë varih no a hikta ta ö korë, me a meh taeah to onöt non a mirö' raoe.

²⁸ E' to te' akuk va e non manih pan, eöm varih a kën voe, eöm se iu rakah nem a ma köövo peöm, vamanih pa ö nöm to iu hah va ka nem. A te' vëh to iu rakah non e köövo pe', e' to iu koman hah me a non.

²⁹ Ea to nat e no pa hikta pah te' to rës hah non sih a sionineah, ahik, a te' pamëh to matop vavih non sih a sionineah, ko mamakën non, pare' matop vavih e non pe'. E' to te' akuk va e non manih pa ö ne Ieesu' to matop vavih va i non o kum te' varih to vaman ne Sosoenën.

³⁰ Suk ataeah, ea to te' va e no manih pa sionin e Kristo.

³¹ Ka soe to kiun non manih po Puk pe Sosoenën to soe va non manih pan,

“Ivëh, ke voe se këh ma' e tamaneah pen sinaneah, pare' vatös me e köövo pe',

kee tavus ee pon o pöh sionin.” *Jen 2:24*

³² Manih koman a soe va po Puk pe Sosenën, no kokoman apuh rakah to te' non manih pe'. Manih peö' to koman no' pan, a soe va'ih to sosoe suk non e Kristo me o kum te' varih to vaman ne e Sosenën.

³³ Ivëhkëk, a soe pamëh to sosoe suk me e non peöm papaeh, eöm se iu rakah a ma köövo peöm, vamanih pa ö nöm to iu hah va ka nem. E köövo se te' non paan e voe pe', pare' vasunön non poan.

6

E Pöl To He' A Soe Vanat Pe' Manih Po Koa', Me Ma Kën Tamëere, Me Ra Ma Kën Sinëere

¹ Eöm varih o pus koa', eöm se vatet rakah a ma soe pa ma tamëneöm me a ma sinëneöm, suk ataeah, eöm to vatös me voh em pe Sunön. Ka taate' pamëh nöm to nok, e' a taate' totoopin manih pa matan e Sosenën.

² Ka soe to kiun non manih po Puk pe Sosenën to soe va non manih pan,

“Eöm se pënton a ma soe pa ma tamëneöm, me pa ma sinëneöm,

ko vatet a ma soe pee.” *Eks 20:12; Lo 5:16*

Ka taate' va'ih, e' a taate' vamomoaan to te' me non a soe vaman pe Sosenën.

³ Ka tah ne' to nok suk voh pa soe vaman pe', ivëh,

“Eöm se keh pënton a soe pa ma tamëneöm me a ma sinëneöm, A, a ma tah vihvih se tavus ee manih peöm,

köm te' varë em manih po oeh vëh.” *Eks 20:12; Lo 5:16*

⁴ Ke eöm varih a ma kën taman, eöm se nat nem vavaheve nem a ma pus koa' peöm. Ivëhkëk, eöm

se matop vavih varoe raoe. Paröm vakömköm nem raoe, ko vavaasis nem raoe o vavaasis pe Sunön.

E Pöl To Vavaasis Non O Te' Kikiu Akuk, Me Ra Ma Torara Pee

⁵ Ke eöm varih o te' kikiu akuk, eöm se ta rakah nem a ma torara peöm varih to te' ne manih po oeh vëh. Eöm se nanaöp nem raoe paröm iu nem raoe pa ma kupu peöm. Eöm se tēnan nem a ma soe pee, vamanih pa ö nöm to tēnan va i nem a soe pe Kristo.

⁶ Eöm se nat nem te' va nem manih po te' kikiu akuk varih to vamanman ne sih a ma torara pee manih pa ma kiu nee to nonok ne, ka ma torara pee he ut ne raoe. Eöm se nok rakah a ma kiu me a ma kupu peöm vamanih pa ö ne Sosenēn to iu va non. Ke eöm varih, eöm se koman vamanih pan, eöm o te' kikiu akuk pe Kristo to kiu vakis e nem pa ma poen kurus.

⁷ Eöm se kokoman vavih paröm nonok nem a ma kiu peöm, eöm se nat nem koman va nem manih pan, eöm to nonok nem a kiu va'ih suk ta pah te'. Ahik. Eöm to nonok me e nem pa kiu pe Sunön.

⁸ Eöm se kokoman hah va nem manih pan, e Sunön to he' en po voen vih pe' manih pa napan kurus varih, to nonok ne sih a ma kiu vihvih. E' se he' o voen vih pamëh manih po te' kikiu akuk me ro te' taihan.

⁹ Ke eöm varih o te' to vavakiu nem sih o te' kikiu akuk, eöm se matop vavih rakah nem raoe, paröm varakah rakah a taate' va'naöp o te' kikiu akuk peöm. Suk ataeah, e Sunön to te' non pa vöön va kin, e' me e Sunön peöm me ro te' kikiu akuk. Eöm me se kokoman va nem manih pan, a Te' vëh e Torara peöm e' me e Torara po te' kikiu akuk to te'

non manuh pa vöön va kin. E' to matop va e non pee manih pa ö ne' to matop va ka non neöm.

A Napan Pe Kristo Ee To Te' Va E Ne Manih Pa Nap Vëvënsun

¹⁰ Kuru nö' to kehkeh vahik va i no' a soe peö' manih pan, eöm se vatös me e Sunön, paröm kon o kikis pe'. Eöm se vaonöt ko kikis apuh pe' vakikis a neöm.

¹¹ A te' vëvënsun to ohop non a ma ohop vavapus me pe', marën a ö ne' se vapus. Ivëh, ke eöm me, eöm se vamatop pa vakiu a ma tah ne Sosoenën to he' a neöm, marën a vapus me e susun po ora' hat, ko poen ne e' e susun po ora' hat to punö' pa vatomore me a neöm, kôm vöknah rakah a soe pe'.

¹² Eö' to soe a soe va'ih, suk ea to hikta vavapus me no a napan va po oeh va'ih, ahik, ea to vavapus me no o ora' hat me a ma vapöök susun pee varih to matop ne sih a napan va po oeh vëh, to te' ne pa popoen. Ea to vavapus me no o ora' hat va kin to te' me ne a ma vu kikis.

¹³ Ke' ivëh, a pusun in a ö nö' to soe suk va ka neöm manih pan, eöm se vamatop pa ohop a ma ohop vavapus, ne Sosoenën to he' a neöm, marën a vöknah e susun po ora' hat. Ivëh, ko poen no a hat pamëh se tavus ma', eöm to antoen rakah e nem pa vöknah o ora' hat poë varih. Ivëh, ka tëëm nöm to nok vahik a ma tah nöm to antoen nem a nok, eöm se sun vakis avoe' rakah kov e nem.

¹⁴ Ivëh, kôm se te' vamatop nem pa vapus me e susun po ora' hat, eöm se te' va nem manih pan, eöm se soe a soe man, a soe man pamëh to te' va non manih po voh no a te' vëvënsun to voh non. Eöm se nok a taate' to te' totoopin non manih pa

matan e Sosoenën. Ka taate' pamëh to te' va non manih po ohop nee to nok pa ta tah eh, ke' sunpip non a ma poeneöm.

¹⁵ Eöm se te' vamatop tamoaan nem pa vatvus a Soe Vih to soe suk non o kokoman tö ne Sosoenën to he' voh ma'. Eöm se vaho' va in a Soe Vih pamëh, vamanih peöm to ohop nem a su'.

¹⁶ Eöm pet me se vaman tamoaan nem e Sosoenën. Ka taate' vaman peöm pamëh te' va e non manih po këpro' to sunpip a no neöm. O vaman peöm to matop e non peöm, köm te' tavus këh e nem po vakmis vëh ne susun po ora' hat se punö' pa nok manih peöm. O këpro' pamëh to se te' va non manih pa ta tah vavapus me po te' vëvënsun, to vövömtē' e non pa ma avan tëtëkrea varih, no e tövakihat to vanvan non ma'.

¹⁷ Eöm se kokoman hah va nem manih pan, e Sosoenën to kon hah voh en peöm manih pa hat ko matop e non peöm. Ka taate' pe Sosoenën pamëh se te' va non manih po uvan eh vavapus nöm to uvan nem. Me eöm se pënton vavih rakah a soe pe Sosoenën no a Tuvuh Vasio' to he' a neöm. A soe pamëh to te' va non manih po rapis rë nöm to öt nem.

¹⁸ Eöm se hinhin tamoaan rakah nem a Tuvuh Vasio'. Paröm eh rakah nem pa hin, suk a ö ne' se va'aus a neöm. Eöm se ut vavih tamoaan nem, paröm nat nem vanun, me a vanot pa nok a taate' hin. Eöm se hinhin tamoaan nem e Sosoenën ke' se va'aus a napan kurus pe'.

¹⁹ Eöm se hin e Sosoenën ke' va'aus a neo', pare' vaho' a soe manih pa rivoneo', kö' hikta se nanaöp no' a soe vamaaka ke ra napan a soe vakoaan pe Sosoenën.

²⁰ E Ieesu' Kristo to kon voh a neo', kö' kon voh a tasun pe' parö' vavaasis no' a napan pa Soe Vih. E' akuk kuru a tah pamëh nee to papanih pip suk voh a neo' koman a iuun nohnoh. Ivëh, kö' iu no' a ö nöm se hin vakis e Sosenën, ke' vakikis a neo' kö' vöknah a taate' naöp, ko soe tavus a Soe Vih pe Ieesu' Kristo manih pa napan, parö' nat no' nanaöp no'.

E Pöl To Hin Suk A Napan Varih To Te' Me Ne O Vaman, Ke Sosenën Se Tapui Raoe

²¹ E Titikus se soe vanat en peöm pa ma kiu kurus varih nö' to nonok no', ke Titikus koman, e' e kea vamaman rakah pea, nö' to pah iu suntan e no' pe'. Me e' koman a te' kikiu vamaman rakah pe Sunön.

²² E' akuk a tah nö' se vanö suk nös eah manih peöm, pan e' se soe vanat a neöm emöm te' vah va nem nih manih, me e' se vakikis o vaman peöm.

²³ Eö' to hinhin suk a no' neöm pan, e Sosenën e Tamaara pen sunai'eah Ieesu' Kristo se he' a neöm o kokoman tö, me a taate' kamö'. Ee se nok a neöm, ko vaman peöm eh köm iu ro upöm te'.

²⁴ Me eö' to hinhin no' e Sosenën se vataare a taate' ururuan pe' manih pa napan kurus varih to iu ne Ieesu' Kristo e Sunön pea. Kö iu pa napan poë varih se hikta te' me non ta ö ataaton.

SOE A TO'TO'
**The New Testament in the Vasui (Tinputz) Language of
Papua New Guinea**
Nupela Testamen long tokples Vasui long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Vasui (Tinputz) (Tinputz)

Dialect: Vasui

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

f779a4b1-4c33-58ed-ae43-2686ceb877fb